

Actualisatie Flora en faunonderzoek Händelstraat, Hengelo

Definitief

Opdrachtgever:

Twinta vastgoed met zorg
De heer R. Schut
Johannaweg 26
7555 CR Hengelo
T 074-3677373

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB GOOR
Postbus 53, 7470 AB GOOR
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 37 77
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 5945

<i>Opgesteld door</i>	<i>Gecontroleerd</i>	<i>Datum</i>
Vincent de Lenne	R.J.Koops	20-08-2012

INHOUDSOPGAVE

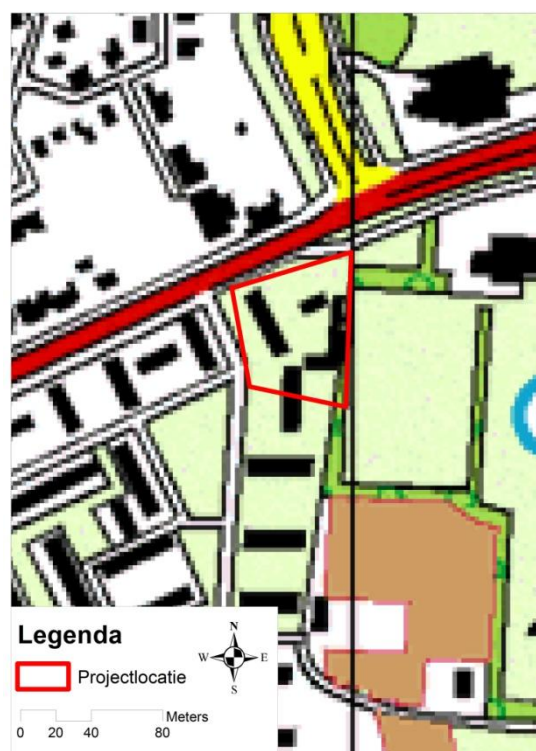
1. INLEIDING	2
2. GEBIEDSKARAKTERISTIEK.....	3
2.1 Huidige situatie	3
2.2 Ruimtelijke ontwikkeling	3
3. NATUURWETGEVING	4
3.1 Flora en faunawet beschermt flora- en fauna	4
3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998.....	4
3.3 Ecologische Hoofdstructuur beschermde gebieden	5
4. METHODE.....	6
4.1 Bureauonderzoek.....	6
4.2 Terreinonderzoek.....	6
5. BESCHERMDE SOORTEN	7
5.1 Flora	7
5.2 Zoogdieren.....	7
5.2.1 Vleermuizen.....	7
5.2.2 Grondgebonden zoogdieren.....	9
5.3 Vogels.....	9
5.4 Amfibieën, reptielen en vissen	10
5.5 Ongewervelden.....	10
6. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN.....	11
6.1 Geen effecten N2000 en EHS	11
6.2 Beschermde soorten	11
6.3 Tabel 1-soorten.....	11
6.4 Tabel 2 en 3 soorten	11
6.5 Broedvogels vragen om aandacht bij uitvoering.....	12
6.6 Eindconclusie.....	12

LITERATUURLIJST

BIJLAGE 1 DE FLORA EN FAUNAWET

1. INLEIDING

In verband met de herstructurering van de woonwijk aan de Händelstraat te Hengelo is in opdracht van gemeente Hengelo in de zomer van 2006 een Flora en faunonderzoek uitgevoerd. Inmiddels is dit onderzoek verjaard en is een actualisatie van dit onderzoek nodig. In de tussentijdse periode tussen het onderzoek uit 2006 en deze quickscan is inmiddels een gedeelte van de wijk geherstructureerd, op het laatste nu nog braakliggende perceel is Twinta projectontwikkeling voornemens een zorg en/of verpleeghuis te realiseren. In verband met deze voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied is een toetsing van de plannen noodzakelijk aan de natuurwetgeving en beleid. Doel van het onderzoek is om een beeld te krijgen van de aanwezige beschermde soorten en gebieden, duidelijkheid te verkrijgen welke effecten de voorgenomen ontwikkelingen hebben op de aanwezige natuurwaarden en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen te bepalen. Figuur 1 geeft de ligging en begrenzing van het plangebied weer.

Figuur 1a: Projectlocatie en begrenzing, de gebouwen zijn reeds gesloopt.

2. GEBIEDSKARAKTERISTIEK

2.1 Huidige situatie

In de huidige situatie bestaat het plangebied grotendeels uit braakliggend terrein met (vrij schraal) grasland, omring met enkele groenstructuren. Aan de oostkant van het plangebied staan enkele oudere kersen. Aan de noordkant staat een bosje met beplanting met relatief geringe omvang (berk, conifeer, populier en hazelaar). Tussen het sportterrein en plangebied ligt een singel met hazelaar, Spaanse aak, robinia en enkele zomereiken.

Onderstaande foto's geven een impressie van het projectgebied.

Afbeelding 1t/m 4 foto's plangebied

2.2 Ruimtelijke ontwikkeling

De voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen omvat de aanleg van een zorg en/of verpleegtehuis met tuin en parkeerplaatsen.. De aanwezige groenstructuren binnen het plangebied zullen grotendeels verdwijnen. Voor een impressie van de ruimtelijke ontwikkeling wordt verwezen naar de inrichtingsschets die is opgenomen in bijlage 2.

3. NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

3.1 Flora en faunawet beschermt flora- en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal

vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en daarom is geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet.

De Flora- en faunawet is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

Het plangebied ligt op een afstand van ongeveer 1500 meter van Natura 2000-gebied het Lonnekermee. Gelet op de afstand tot het plangebied, de aard en kleinschaligheid van de ontwikkeling en de inrichting van het tussengelegen gebied, wordt een toetsing van de plannen aan de Natuurbeschermingswet niet noodzakelijk geacht.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur beschermde gebieden

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. In of in de directe nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Het plangebied ligt op een afstand van ongeveer 1500 meter tot EHS-gebied. Door de kleinschaligheid en aard van het voornemen worden geen negatieve effecten verwacht of aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Een toetsing aan de EHS wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

4. METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.1 Bureauonderzoek

De volgende bronnen zijn in het kader van dit onderzoek gebruikt:

- Landelijke en provinciale verspreidingsinformatie met betrekking tot planten, dagvlinders, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, met name uit verspreidingsatlassen. Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.
- De website www.waarneming.nl en www.telmee.nl zijn ook geraadpleegd. Een groot aantal amateurs kunnen op deze websites hun natuurwaarnemingen kwijt. De site wordt gecontroleerd door een validatiecommissie. Soortwaarnemingen via deze bron zijn redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, vaak tot op de exacte locatie te herleiden.
- Eerder uitgevoerd onderzoek in het plangebied door Eelerwoude in 2006.

4.2 Terreinonderzoek

Het veldbezoek op 24 juli 2012 was verkennend van aard, waarbij aan de hand van de aanwezige terreintypen het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten is bepaald. Het veldbezoek is door V. de Lenne, ecologisch adviseur bij Eelerwoude, uitgevoerd bij onbewolkt weer en temperaturen van 25°C.

5. BESCHERMDE SOORTEN

5.1 Flora

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bestaat grotendeels uit braakliggend terrein waar zich heischrale en pioniersoorten als middelste teunisbloem, echte kamille, heggenwikke, akkerviooltje, gewone brunel, kleine streepzaad, gewone rolklaver, kleine klaver, hazenpootje, pekbloem, duizendblad etc. gevestigd hebben.

Effecten en ontheffing

Binnen de onderzoekslocatie zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Het biotoop in het plangebied is wel geschikt voor een licht beschermde soort als grasklokje. Deze soort is echter niet aangetroffen.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Op basis van actuele verspreidingskaarten van vleermuizen en de situatie in het plangebied kunnen de volgende soorten binnen het plangebied verwacht worden: gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis ruige dwergvleermuis en watervleermuis. Tijdens het onderzoek door Eelerwoude in 2006 zijn watervleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en gewone dwergvleermuis in de directe omgeving van het plangebied aangetroffen. Gewone dwergvleermuis is ook foeragerend binnen het plangebied aangetroffen.

Bij het onderzoek wordt onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen. Deze verblijfplaatsen kunnen o.a. de volgende functies hebben:

- Kraamverblijfplaats
- Winterverblijfplaats
- Paar- en baltsverblijfplaats
- Zomerverblijfplaats

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan het klimaat, toegankelijkheid en expositie ten opzichte van de zon. Als kraam- en winterverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit meestal woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Verblijfplaatsen in het plangebied.

Binnen het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. De aanwezige beplanting is vanwege de geringe omvang en het ontbreken van geschikte holten tevens ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Tijdens het onderzoek in 2006 zijn ook geen verblijfplaatsen in bomen aangetroffen

Vliegroute en/of foerageergebied in plangebied

Het plangebied heeft waarschijnlijk een functie als foerageergebied voor vleermuizen. In de luwte van de beplanting kunnen diverse vleermuissoorten foerageren. Tijdens het vleermuisonderzoek in 2006 zijn gewone dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis en rosse vleermuis foeragerend aangetroffen in de omgeving van het plangebied. Gewone dwergvleermuis is ook binnen het plangebied foeragerend aangetroffen. Het plangebied maakt mogelijk deel uit van een vliegroute voor vleermuizen. De groenstructuren aan de oostkant van het projectgebied liggen aan de rand van het stedelijk gebied en lopen naar

geschikt foerageergebied. Tijdens het onderzoek in 2006 zijn verschillende vleermuizen langsvliegend waargenomen richting het buitengebied.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuizen en hun verblijfplaatsen zijn in de Flora- en faunawet beschermd. Het verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit de Flora- en faunawet. De functionaliteit van de verblijfplaats(en) en de functionele leefomgeving van de aanwezige soort(en) dient te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Geen effecten op verblijfplaatsen

De te kappen beplanting is ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen zijn uitgesloten.

Vliegroute en foerageergebied

Met de ruimtelijke ontwikkelingen worden verder geen effecten verwacht op vleermuizen die foerageren. In het plangebied kunnen kleine aantallen vleermuizen foerageren, het plangebied ligt echter aan de rand van Hengelo, en in de directe omgeving is voldoende alternatief foerageergebied.

Tevens worden geen negatieve effecten verwacht op vliegroutes. De groenstructuren aan de oostkant worden mogelijk gebruikt als vliegroute naar het buitengebied. Tijdens het onderzoek in 2006 zijn hier ook enkele langsvliegende vleermuizen waargenomen. Echter in de directe omgeving zijn veel alternatieve vliegroutes aanwezig (langs het sportterrein, de groenstructuren aan de westkant van het plangebied), daarnaast worden in de toekomst weer nieuwe groenstructuren gerealiseerd in het plangebied (zie inrichtingsschets bijlage 2)

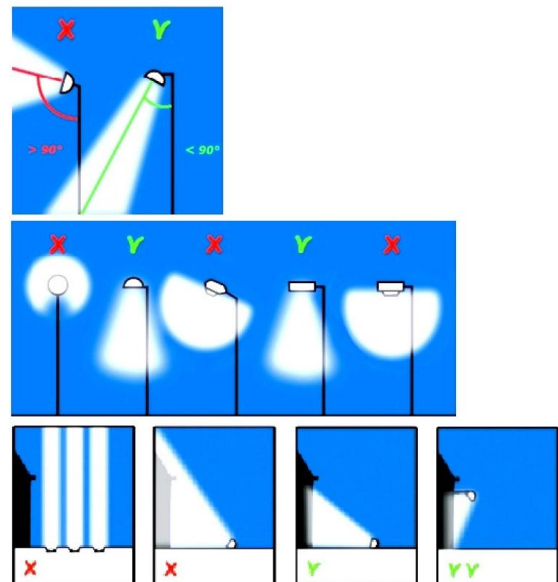
Wel dient rekening gehouden te worden met de toekomstige verlichting. Op dit moment is in en rondom het plangebied beperkte verlichting aanwezig en in de nieuwe situatie zal de verlichting toenemen. Een aantal nachtactieve dieren zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verstoring door verlichting. Verlichting dient tot een minimum beperkt te worden in het plangebied en belichting van o.a.

omringende landschapselementen dient te worden voorkomen. Dit kan o.a. door gerichte verlichting (met leds (amberkleurig)) aan te brengen. Indien landschapselementen (zoals de omringende groenelementen) toch verlicht worden, kan nader onderzoek of een ontheffing noodzakelijk zijn.

De effecten van de verlichting kunnen op een aantal manieren worden beperkt. De keuze voor een maatregel zal afhankelijk zijn van de situatie en moet per geval worden bepaald. In veel gevallen zal een combinatie van een aantal maatregelen de beste uitkomst geven.

Enkele veel gebruikte methoden om de effecten van lichthinder te beperken zijn:

- niet uitstralende armaturen (zie figuur);
- lagere armaturen (dan zijn er wel meer nodig);
- verlichting met een lagere lichtintensiteit;
- plaatsen van afschermdende beplanting;
- voorkom verlichting van boomkronen;
- tijdelijke verlichting (slechts een deel van de nacht aan).

Indien omringende groenelementen niet verlicht worden en/of gebruik wordt gemaakt van vleermuisvriendelijke verlichting (amberkleurige led-verlichting) (www.zoogdiervereniging.nl) en strooilicht beperkende armaturen, is nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing voor vleer-

muisen niet noodzakelijk. Negatieve effecten op vleermuisen als gevolg van de voorgenomen ontwikkelingen worden niet verwacht.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Tabel 1-soorten

In het plangebied kunnen onder andere de volgende algemene zoogdieren voorkomen; konijn, haas, bunzing, egel, hermelijn, mol, wezel en algemene muizensoorten. Konijn en veldmuis zijn tijdens het veldbezoek ook waargenomen. Allen staan op tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Tabel 2 en 3-soorten

Steenmarter

Mogelijk dat binnen het plangebied steenmarter voorkomt. De soort komt algemeen voor in de omgeving van het plangebied (bron: zoogdieren van Overijssel, 2011). Er zijn echter geen sporen van de soort waargenomen. Het plangebied kan mogelijk een klein onderdeel uitmaken van zijn territorium.

Overige grondgebonden zoogdieren

Andere zwaardere beschermde grondgebonden zoogdiersoorten (o.a. das, boommarter, en waterspitsmuis) worden niet verwacht binnen het plangebied vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en het bekende verspreidingsgebied.

Effecten en ontheffing

Tabel 1-soorten

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie. Voor deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt de algemene zorgplicht ten aanzien van deze soorten.

Tabel 2 en 3-soorten

Steenmarter

De steenmarter is een weinig kritische soort die een netwerk van verblijfplaatsen heeft en in een nacht grote afstanden kan afleggen. Er zijn geen verblijfplaatsen van steenmarters of aan-

wijzingen hiertoe aangetroffen. Voor de steenmarter blijft na de (relatief kleinschalige) ontwikkeling voldoende leefgebied voorhanden. Negatieve effecten op deze soort zijn derhalve niet aan de orde.

Nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing voor beschermde grondgebonden zoogdieren is niet van toepassing.

5.3 Vogels

Algemene broedvogels en categorie 5

Tijdens het veldbezoek zijn de volgende soorten waargenomen in het plangebied: merel, koolmees, houtduif, groenling, heggemus en winterkoning.

Categorie 1-4

In het plangebied zijn geen vaste rust en verblijfplaatsen aangetroffen van soorten die jaar rond hun vaste rust en verblijfplaats gebruik maken. Vaste rust en verblijfplaatsen van 'jaarrond' soorten zijn niet aanwezig in het plangebied.

Effecten en ontheffing

Alle vogelsoorten in Nederland zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Voor de Flora- en faunawet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar. Het genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast.

Categorie 5

In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn in categorie 5 van deze lijst een aantal vogelsoorten opgenomen die ook in het plangebied voor (kunnen) komen. Het gaat om een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bij-

voorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. In deze situatie gaat het om ondermeer om koolmees. Er verdwijnt geen potentiële broedplaats voor deze soort. In de omgeving van het plangebied komt veel potentieel geschikt en alternatief leefgebied voor deze soorten voor. Van negatieve effecten die vragen om mitigerende of compenserende maatregelen is bij deze categorie 5-soort geen sprake.

Categorie 1-4

In het plangebied zijn geen vaste rust en verblijfplaatsen te verwachten/aangetroffen van soorten die jaarrond hun vaste rust en verblijfplaats gebruik maken. Het plangebied wordt mogelijk gebruikt als foerageergebied door huismus. Tevens kan het plangebied uitmaken van het foerageergebied van sperwer. Negatieve effecten op bovengenoemde soorten worden echter niet verwacht. Het plangebied is suboptimaal foerageergebied voor bovengenoemde soorten, daarnaast blijft het plangebied geschikt als foerageergebied in de toekomst en is er voldoende alternatief in de directe omgeving van het plangebied.

5.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Voorkomen en functie

Amfibieën

Een aantal soorten, zoals bruine kikker en gewone pad, kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. Binnen het plangebied zijn geen watergangen aanwezig. Strikt beschermde amfibieënsoorten worden niet verwacht binnen het plangebied vanwege het ongeschikte habitat voor deze soorten.

Reptielen en vissen

Reptielen zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt geschikt biotoop zoals heideterreinen en venranden. Vanwege het ontbreken van waterelementen zijn vissen niet aanwezig in het plangebied.

Effecten en ontheffing

De ingreep kan leiden tot een (tijdelijke) verstoring van leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Van negatieve effecten op populatieniveau zal zeker geen sprake zijn. Genoemde soorten zijn licht

beschermd en vrijgesteld van de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen. Wel dient rekening gehouden te worden met de algemene zorgplicht.

5.5 Ongewervelden

Voorkomen en functie

De overige in de Flora- en faunawet opgenomen soorten zijn dusdanig zeldzaam en grotendeels gebonden aan specifieke biotopen zoals heide, hoogveen, laagveen en beken, dat het zeer onwaarschijnlijk is dat het plangebied voor deze soorten een functie vervult.

Effecten en ontheffing

Het aanvragen van een ontheffing of het uitvoeren van nader onderzoek is niet van toepassing.

6. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

6.1 Geen effecten N2000 en EHS

Op basis van deze Quickscan Natuurtoets worden geen effecten op beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebied en/of Ecologische Hoofdstructuur) verwacht. Door de afstand en de omvang en aard van het voornemen worden geen negatieve effecten op Natura 2000-gebieden of aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS verwacht. Een toetsing in het kader van deze natuurwetgeving en -beleid wordt derhalve niet noodzakelijk geacht.

6.2 Beschermde soorten

Beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet zijn aanwezig of te verwachten. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat zowel tabel 1-soorten als tabel 2- en 3-soorten in het plangebied voorkomen of verwacht worden.

Het gaat hierbij om onder andere algemene grondgebonden zoogdieren, algemene amfibieën, vleermuizen en steenmarter. In tabel 1 is een samenvatting gegeven van deze resultaten.

6.3 Tabel 1-soorten

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verstoring van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft echter geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Wel geldt voor deze soorten de algemene zorgplicht. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten niet aan de orde. Op termijn zal weer geschikt leefgebied aanwezig zijn voor tabel 1-soorten.

6.4 Tabel 2 en 3 soorten

Vleermuizen

In het plangebied kunnen diverse vleermuizen foerageren, tevens kunnen de groenstructuren aan de oostkant van het projectgebied gebruikt worden als vliegroute. Verblijfplaatsen van vleermuizen worden niet verwacht in het plangebied.

Met de ruimtelijke ontwikkelingen worden echter geen effecten verwacht op vleermuizen die in het plangebied foerageren of als vliegroute gebruiken. In het plangebied kunnen kleine aantallen vleermuizen foerageren, in de directe omgeving is echter voldoende alternatief foerageergebied en vliegroutes. Tevens ontstaan door de aanleg van groenstructuren weer nieuw foerageergebied en vliegroutes. Wel dient rekening gehouden te worden met de toekomstige verlichting.

Op dit moment is in en rondom het plangebied beperkte verlichting aanwezig en in de nieuwe situatie zal de verlichting enigszins toenemen. Een aantal nachttactieve dieren zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verstoring door verlichting. Verlichting dient tot een minimum beperkt te worden in het plangebied en belichting van o.a. omringende landschapselementen dient te worden voorkomen. Dit kan o.a. door gerichte verlichting (met leds) aan te brengen. Indien landschapselementen (zoals de omringende groenelementen) toch verlicht worden, kan nader onderzoek of een ontheffing noodzakelijk zijn.

6.5 Broedvogels vragen om aandacht bij uitvoering

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ uitgevoerd mogen worden.

6.6 Eindconclusie

De voorgenomen werkzaamheden (aanleg zorg/verpleegtehuis) kunnen doorgang vinden vanuit de natuurwetgeving, mits rekening wordt gehouden met broedvogels en vleermuizen (verlichting). Indien hier rekening mee wordt gehouden wordt het aanvragen van een ontheffing niet noodzakelijk geacht. Indien geen rekening wordt gehouden met verlichting t.a.z. van vleermuizen en broedvogels vindt een overtreding van de flora- en faunawet plaats en dient alsnog ontheffing voor bovengenoemde soorten aangevraagd te worden.

¹ In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

Tabel 1. Resultaten aanwezige beschermde flora en fauna binnen het plangebied

Tabel	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
1	Algemene grondgebonden zoogdieren	Leefgebied	Aantasting leefgebied, doden , tijdelijk verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
1	Algemene amfibieën	Leefgebied	Aantasting leefgebied, doden, tijdelijk verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
2	Steenmarter	Mogelijk foerageergebied	Geen, functionele leefomgeving blijft behouden	Nee	Zorgplicht
3	Vleermuizen	Mogelijk foerageergebied en vliegroute.	Geen, functionele leefomgeving blijft behouden	Nee	Zorgplicht, rekening houden met verlichting
V	Vogels	Broedlocatie	Aantasting leefgebied, tijdelijk verstoring	Nee, mits	Zorgplicht , werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren
V5	Vogels–categorie 5	Broedlocatie	Aantasting leefgebied, tijdelijk verstoring	Nee, mits	Zorgplicht , werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren

LITERATUURLIJST

Bode, A.D., Douma M., A.D Zoon, 2011. De zoogdieren van Overijssel. Leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010 Uitgeverij Progiel, Bedum

Broekhuizen, S., D. Klees, G. Muskens, 2010. *De steenmarter*. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar, V. van, Smeenk, C, & J.B.M. Thissen, 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. KNNV / Contactgroep Zoogdiereninventarisatie, Utrecht / Arnhem.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (Redactie), 2009. *De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse fauna 9*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey –Nederland, Leiden.

Koninklijke Vermande, 1999-2007, *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag.

Dauma et al, 2011, De zoogdieren van Overijssel , verspreiding en leefwijze van de in bhet wild levende zoogdieren , Profieluitgeverij, Bedum i.s.m. Zoogdierwerkgroep Overijssel.

Eelerwoude 2012, Vleermuisonderzoek centrum Holten,

Limpens, H. K, Mosterd & W. Bongers, 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE 1 DE FLORA EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregeling (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde inheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

- 1 Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.

- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
- 3 Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

